

Аджигельдієва С.Ш.

УДК 658.15:338.45

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Постановка проблеми. Критичний стан багатьох підприємств в Україні диктує необхідність вивчення шляхів покращення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства та пошук резервів і можливостей щодо його подолання. Від результатів фінансово-господарської діяльності кожного підприємства залежить стан економіки держави й рівень добробуту населення.

Актуальність даного питання зумовлюється тим, що у наш час кожен суб'єкт господарювання незалежно від виду діяльності та форми власності повинен реально оцінювати ефективність фінансово-господарської діяльності з метою оперативного управління активами і пасивами підприємства, досягнення високих кінцевих результатів, забезпечення фінансової стабільності і належного іміджу підприємства.

Аналіз останніх публікацій. Дослідженню питання оцінки ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства присвячена велика кількість наукових публікацій. Великий внесок у вирішення проблем пошуку шляхів підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства був зроблений як вітчизняними, так і зарубіжними вченими, серед яких можна виділити роботи А.С.Маглаперідзе [1], Г.В.Савицької [2], Цал-Цалко [3] та інших.

Проте, необхідно продовжити дослідження в напрямі встановлення шляхів підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства.

Мета і завдання дослідження. Мета даної статті полягає в необхідності виробити заходи з підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства (на прикладі Кримського республіканського підприємства «Виробниче підприємство водопровідно-каналізаційної галузі» м. Сімферополя). Для цього необхідно запропонувати наступні завдання:

1. Провести аналіз фінансово-господарської діяльності Кримського республіканського підприємства «Виробниче підприємство водопровідно-каналізаційної галузі» м. Сімферополя;

2. Розробити заходи з поліпшення з метою поліпшення основних показників, які згідно проведеного аналізу виявились проблемними.

Результати дослідження. Господарська діяльність підприємства, як і інші явища суспільного життя, потребує системного вивчення для успішного і ефективного управління нею. Аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства проводиться з метою оперативного реагування і прийняття управлінських рішень, скерованих на зміцнення фінансового стану, забезпечення фінансової стабільності в наступному періоді і на перспективу [3, с.35].

Інформаційною базою для аналізу є фінансова звітність за період, що аналізується, зокрема баланси і звіти про фінансові результати за базовий, минулий і звітний періоди.

Рівень ефективності господарської діяльності будь-якого підприємства характеризують фінансові результати, отримані внаслідок цієї діяльності. Це можуть бути як прибуток, так і збитки. Позитивний фінансовий результат діяльності підприємства характеризуються сумою отриманого прибутку і рівнем рентабельності. Прибуток – це частина чистого доходу, створеного у процесі виробництва і реалізованого у сфері обігу, який безпосередньо отримують підприємства. Тільки після продажу продукції чистий дохід приймає форму прибутку. Величина прибутку, рівень рентабельності залежить від обсягу операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Ці показники характеризують всі напрями господарювання [5].

Основні показники, які характеризують ефективність фінансово-господарської діяльності підприємства, та їх значення наведені в таблиці 1.

Таблиця 1. Аналіз фінансових результатів Кримського республіканського підприємства «Виробниче підприємство водопровідно-каналізаційного господарства м. Сімферополя».

№	Показники	Значення показників			Відхилення			
		2009р., тис.грн.	2010р., тис.грн.	2011р., тис.грн.	2010 р.до 2009р.		2011 р.до 2010 р.	
						Абсол., тис.грн.	Відносне, %	
1	Валовий дохід від реалізації послуг	94362,8	114332	115136	+19969,2	121,2	+804	100,7
2	Чистий дохід від реалізації послуг	78635,7	95277	95947	+16641,3	121,2	+670	100,7
3	Собівартість реалізованих послуг	66435,7	79739	83972	+13303,3	120	+4233	105,3
4	Валовий прибуток	12200	15538	11975	+3338	127,4	-3563	77
5	Інші операційні доходи	3575,7	4478	2429	+902,3	125	-2049	54
6	Адміністративні витрати	3886,5	3647	3723	-239,5	94	+76	102
7	Витрати на збут	4055,0	5877	7540	+1822	145	+1663	128,3
8	Інші операційні витрати	7184,4	8307	3368	+1122,6	116	-4939	41
9	Операційний прибуток	649,8	2185	1213	+1535,2	336	-972	56
10	Інші фінансові доходи	10,5	13	-	+2,5	124	-	-
11	Інші доходи	620,5	995	1536	+374,2	160,4	541	154,4
12	Фінансові витрати	100,2	119	183	+18,8	118	64	154
13	Інші витрати	10	95	80	+85	950	-15	84
14	Чистий прибуток	1165	1235	1046	+70	106	-189	85

Джерело: розраховано автором на підставі фінансової звітності підприємства.

Чистий дохід підприємства характеризує обсяги реалізації продукції підприємства після сплати податку на додану вартість. Чистий дохід підприємства у 2011 р. порівняно з 2010 р. збільшився на 804 тис.грн. або на 0,7%, при цьому собівартість реалізованих послуг збільшилась на 4233 тис.грн. або на 5,3 %, що призвело до зменшення валового прибутку на 23% (на 3562 тис.грн.). Інші операційні доходи підприємства зменшились на 2049 тис.грн. або на 46 %, також на 4939 тис.грн. зменшились інші операційні витрати, але збільшення адміністративних витрат – на 76 тис.грн. та витрат на збут – на 1663 тис.грн. призвело до зниження операційного прибутку на 972 тис.грн. або на 44 %. Протягом 2009-2011р. р. спостерігається зниження обсягів реалізації послуг. У 2010 р. обсяг реалізованих послуг знизився на 21% порівняно з 2009 р. та склав 114 332 тис. грн., у 2011 р. порівняно з 2010 р. – на 1 %, та склав 115 136 тис. грн. (табл.1.). Розрахуємо середньорічний темп росту реалізації продукції за формулою середньгеометричної взваженої:

$$\bar{T}_p = \sqrt[p]{Kp_1^u \cdot Kp_2^u \cdot \dots \cdot Kp_n^u} = \sqrt[p]{PKp^u} \cdot 100\% \quad (1)$$

де \bar{T}_p - середньорічний темп росту; $K_{p_n}^u$ - ланцюговий коефіцієнт росту; n – число ланцюгових коефіцієнтів росту.

Середньорічний темп росту за 2009-2011 р. р. склав:

$$\bar{T}_p^6 = \sqrt[3]{1,21 \times 1,01} = \sqrt[3]{1,222} = 1,105$$

або 10,5%.

Таким чином обсяг реалізації продукції щорічно збільшується на 10,5 %.

Рис. 1. Динаміка реалізації послуг Кримського республіканського підприємства «Виробниче підприємство водопровідно-каналізаційного господарства м. Сімферополя» 2009 -2011 р.р.

Незважаючи на збільшення обсягу реалізації продукції в середньому на 10,5 % щорічно, чистий прибуток підприємства у 2011 р. порівняно з 2010 р. зменшився на 189 тис. грн. або на 15 % та склав у 2011 р. 1046 тис. грн. На зниження кінцевого фінансового результату підприємства протягом зазначеного періоду вплинуло погіршення технічного стану основних фондів, та як наслідок підвищення рівня собівартості наданих послуг (табл.2.). Розрахунок показників технічного стану основних фондів підприємства засвідчив, що рівень зносу основних фондів збільшився на 1 %, його значення сягнуло 75 % у 2011 р. Критичний рівень коефіцієнту зносу зумовлений специфікою діяльності підприємства, але його значення перевищують середній показник зносу основних фондів у водопровідній галузі України, який сягає 62,2%.

Таблиця 2. Аналіз технічного стану основних фондів Кримського республіканського підприємства «Виробниче підприємство водопровідно-каналізаційного господарства м. Сімферополя» за 2010- 2011 р.

Найменування показника	Загальна вартість основних фондів, 2010 р.	Загальна вартість основних фондів, 2011 р.
1. Первинна вартість основних фондів тис. грн.	1222934	1218246
2. Вартість зносу основних фондів, тис. грн.	906901	914887
3. Коефіцієнт зносу	0,74	0,74
4. Коефіцієнт оновлення	1,1	0,23
5. Коефіцієнт вибуття	0,09	0,013
6. Коефіцієнт приросту	1,05	0,4

Таким чином аналіз фінансово-господарської діяльності Кримського республіканського підприємства «Виробниче підприємство водопровідно-каналізаційного господарства м. Сімферополя» підтвердив, що ефективність господарської діяльності підприємства знизилась протягом 2009-2011 р.р., та дозволив встановити чинники, що на неї вплинули:

- незадовільний технічний стан основних засобів підприємства (низький показник фондвіддачі, високий рівень зносу обладнання);
- збільшення собівартості продукції.

Прикладом успішного управління дебіторською заборгованістю є досвід Комунального підприємства «Полтававодоканал», який використовує пристрій точкової санації трубопроводу «Спрут» для обмеження надання послуг неплатникам. Використання цієї системи дозволить в найближчий період покращити фінансовий стан підприємства за рахунок стягнутої дебіторської заборгованості, провести модернізацію основних засобів та як наслідок знизити собівартість наданих послуг та покращити їх якість.

Висновки і пропозиції. Нівелюванню чинників, що негативно вплинули на ефективність фінансово-господарської діяльності Кримського республіканського підприємства «Виробниче підприємство водопровідно-каналізаційного господарства м. Сімферополя» будуть сприяти наступні заходи:

- модернізація виробництва, яка дозволить знизити рівень собівартості послуг водопостачання та водовідведення;
- розробка дієвого алгоритму щодо управління дебіторською заборгованістю.

Джерела та література:

1. Маглаперідзе А. С. Фінансовий аналіз : навч. посіб. / А. С. Маглаперідзе. – Донецьк : Норд-Прес-МЕГІ, 2007. – 250 с.
2. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. / Г. В. Савицька. – 2-е вид., випр. і доп. – К. : Знання, 2005. – 662 с.
3. Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз : підруч. / Ю. С. Цал-Цалко. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 566 с.
4. Швиданенко Г. О. Сучасна технологія діагностики фінансово-економічної діяльності підприємства : монографія / Г. О. Швиданенко, О. І. Олексюк. – К. : КНЕУ, 2002. – 192 с.

Азизов Г.С., Дмитриева Е.А.**УДК 336.71****СЕКЬЮРИТИЗАЦИЯ КАК МЕТОД УПРАВЛЕНИЯ ПРОБЛЕМНЫМИ КРЕДИТАМИ**

В настоящее время в банковской сфере Украины особое внимание следует уделять проблемным кредитам, поскольку из-за негативного влияния мирового финансового кризиса, неплатежеспособным становится все большее количество юридических и физических лиц. В современной банковской практике недостаточно наработок и практических рекомендаций по работе коммерческих банков с проблемными кредитами, поскольку данная тема особенно остро встала для финансовой системы Украины, начиная с финансового кризиса 2009-2010 годов. Следовательно, вопрос управления проблемными кредитами коммерческих банков Украины является особо актуальным.

Многочисленным исследованиям в области управления активными операциями коммерческих банков посвящены труды таких украинских и российских ученых, как Лаврушина О., Мороза А., Парасия-Вергуненко И., Герасимовича А., Примостки Л., Абламонова С., Маслак Н.Г., Климовой Н., Притулы Н. и др.

Особенностям работы коммерческих банков с проблемными кредитами посвящено недостаточно много научных трудов. Исследованиям в данном направлении посвящены труды украинских ученых-экономистов Лютого И.А., Вожжова А.П., Васюренко О.В.

Однако, несмотря на значимость работ вышеуказанных авторов, вопрос секьюритизации активов коммерческого банка как метода управления проблемными кредитами столь масштабного практического значения не имел и поэтому проведенные исследования не решают всех вопросов современного развития банковского сектора, особенно учитывая его динамику, требующую постоянного совершенствования существующего инструментария управления проблемными активами банка на основе изучения и анализа активных операций.

Основную долю в активных операциях коммерческих банков занимают кредитные операции, которые приносят наибольшую сумму прибыли банковским учреждениям. Поэтому невозврат кредитных средств и недополучение дохода по ним ослабляет ликвидность банка, а в отдельных случаях может привести к банкротству. Особое внимание в связи с этим следует уделить тем активам, которые банком не получены по истечении указанного в кредитном договоре срока. Данная проблема стоит особенно остро, поскольку в Украине присутствует кризис неплатежей в связи с мировым финансовым кризисом и неудовлетворительной макроэкономической ситуацией в стране. Стоимость кредитных ресурсов значительно увеличилась (с 18-20 % в 2010 году до 28-30 % в начале 2012 года), что значительно усложняет доступ к финансовым ресурсам на рынке и усугубляет неплатежеспособность должников.

На современном этапе украинские коммерческие банки стали основным институтом, осуществляющим перераспределение финансовых ресурсов в те сферы народного хозяйства, которые в них нуждаются. Роль активных операций в этом процессе высока, поскольку через их осуществление происходит реализация функции коммерческих банков как финансовых посредников на финансовом рынке.

Очевидно, что чем выше эффективность активных операций, проводимых коммерческим банком, тем больше он получает доходов, и, как следствие, является более устойчивым финансовым институтом. Поэтому повышение эффективности активных операций, проводимых банками, является одной из главных задач их деятельности в любых экономических условиях.

Необходимой задачей банковской практики сегодня является разработка эффективных методов управления проблемной задолженностью.

Целью исследования является экономическое обоснование секьюритизации как метода управления проблемными кредитами коммерческих банков Украины.

На сегодня в Украине общая сумма проблемных кредитов в банковской системе составляет приблизительно 2 миллиарда гривен. Причины возникновения проблемной задолженности у юридических и физических лиц достаточно разнообразны: от временных финансовых трудностей, до кризисного финансового состояния. В связи с этим проблемных должников следует по результатам оценки их финансового состояния и перспектив развития производственно-финансовой деятельности подразделить на две группы.